

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1196

Vragen van de leden **Sjoerdsma** en **Dekker-Abdulaziz** (beiden D66) aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Buitenlandse Zaken over *Nederlanders in het buitenland die mogen stemmen op het Kiescollege niet-ingezetenen* (ingezonden 5 december 2022).

Antwoord van Minister **Bruins Slot** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 3 januari 2023).

Vraag 1

Bent u het ermee eens dat het belangrijk is dat zo veel mogelijk Nederlanders gebruik maken van hun recht om te stemmen?

Antwoord 1

Ja, ik vind het van belang dat alle Nederlanders in staat zijn om hun stem uit te brengen. Dat geldt zowel voor Nederlanders die in Nederland wonen, als de Nederlanders die in het buitenland wonen. Het kabinet zet daarom op allerlei manieren in op het informeren van alle Nederlanders over hun stemrecht en over de manier waarop zij hun stem kunnen uitbrengen. Voor Nederlanders in het buitenland geldt daarbij dat er wel een actueel adres van hen bekend moet zijn om de briefstembescheiden naartoe te sturen. Nederlanders die in het buitenland wonen dienen zich daarom eerst eenmalig en laagdrempelig te registreren in de permanente registratie om te kunnen deelnemen aan een verkiezing. Vervolgens ontvangen ook zij voor alle verkiezingen waarvoor ze geregistreerd staan telkens hun stembescheiden zonder dat ze daarvoor zelf handelingen hoeven te verrichten.

Vraag 2

Kunt u aangegeven hoeveel Nederlanders zich tot dusver hebben geregistreerd om te mogen stemmen voor het Kiescollege niet-ingezetenen?

Antwoord 2

Op 22 december jl. stonden 23.427 Nederlanders geregistreerd om te mogen stemmen voor de verkiezing van de leden van het kiescollege op 15 maart 2023. Registratie voor de aankomende kiescollegeverkiezing is nog mogelijk tot 1 februari 2023.

Vraag 3

Kunt u aangeven hoeveel Nederlanders vanuit het buitenland hebben gestemd voor de Europese verkiezingen in 2019 en voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2021?

Antwoord 3

Bij de verkiezing van de Nederlandse leden van het Europees Parlement in 2019 hebben 35.657 kiezers buiten Nederland een briefstem uitgebracht. Daarnaast zijn er nog 729 kiezerspassen en 508 volmachten aangevraagd door kiezers buiten Nederland. Daarmee kon een stem worden uitgebracht bij alle stembureaus in Nederland. In de stembureaus worden deze kiezerspassen en volmachten op dezelfde wijze behandeld als die van Nederlanders die in Nederland wonen. Het is daarom niet te achterhalen of deze kiezers daadwerkelijk hun stem hebben uitgebracht.¹

Bij de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer is door 63.549 kiezers in het buitenland een briefstem uitgebracht. Deze kiezers hebben dus in ieder geval een stem uitgebracht bij deze verkiezing. Daarnaast zijn er door kiezers buiten Nederland nog 1.123 kiezerspassen en 2.582 volmachten aangevraagd. Hiermee kon worden gestemd in elk stemlokaal in Nederland. Het is dus niet precies bekend hoeveel van deze kiezers daadwerkelijk hun stem hebben uitgebracht.²

Vraag 4

Kloppen de signalen dat het aantal registraties voor de aankomende verkiezingen achter loopt bij voorgaande verkiezingen? Zo ja, hoe verklaart u dit?

Antwoord 4

Op dit moment staan er voor de verkiezing van de leden van het kiescollege minder kiezers geregistreerd dan voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer en de verkiezing van de leden van het Europees parlement. Het is voor kiezers nog mogelijk om zich tot 1 februari 2023 te registreren. Er is geen onderzoek gedaan naar beweegredenen van kiezers om zich (nog) niet te registreren voor de kiescollegeverkiezing. In het kader van de evaluatie van de kiescollegeverkiezing zal dit wel worden gedaan onder kiezers in de permante registratie die zich niet voor de kiescollegeverkiezing hebben geregistreerd. Dan zal moeten blijken of en zo ja welke redenen kiesgerechtigden hebben om zich wel voor de Tweede Kamer- en/of Europees Parlementsverkiezingen te registreren maar niet voor de kiescollegeverkiezing. De ervaring na de invoering van de permanente registratie in 2017 is dat registraties (ook voor Tweede Kamer en Europees Parlementsverkiezingen) geleidelijk toenemen. Op basis daarvan is het aannemelijk dat er ook tijd nodig is om het aantal registraties voor de kiescollegeverkiezing te vermeerderen. Dat neemt niet weg dat Nederlanders in het buitenland goed worden geïnformeerd over deze nieuwe verkiezing en de mogelijkheden om zich daarvoor als kiezer te registreren en dat mijn inzet en die van de gemeente Den Haag en het Ministerie van Buitenlandse Zaken daar ook op is gericht.

Vraag 5

Is het kabinet bereid om extra stappen te nemen, zoals een publiekscampagne, om mensen die in aanmerking komen om te stemmen voor het Kiescollege vanuit het buitenland tijdig op de registratiedeadline en hun stemrecht te wijzen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

De communicatiecampagne om Nederlanders buiten Nederland te informeren over de kiescollegeverkiezing en hen te wijzen op de registratie is momenteel in volle gang. De gemeente Den Haag, die verantwoordelijk is voor de organisatie van de kiescollegeverkiezing, voert deze uit in nauwe afstemming met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het

¹ Kamerstuk 35 165, nr. 40, bijlage «Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing 17 maart 2021», p. 47.

² Kamerstuk 35 165, nr. 40, bijlage «Evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing 17 maart 2021», p. 47.

Ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarbij wordt ook gekeken welke kanalen vanuit de rijksoverheid kunnen worden ingezet om Nederlanders buiten Nederland zo goed mogelijk te informeren.

Vraag 6

Kunt u aangeven via welke nog geplande publieksacties of andere manieren Nederlanders in het buitenland en CAS-landen op de hoogte worden gesteld over de wijze waarop zij gebruik kunnen maken van hun stemrecht voor het Kiescollege aankomend jaar en op welke wijze zij zich daarvoor apart moeten registreren?

Antwoord 6

Nederlanders die in het buitenland of op de CAS-landen wonen kunnen zich (eenmalig) registreren voor de kiescollegeverkiezing via www.stemmenvanuithetbuitenland.nl. Indien zij dat nog niet hebben gedaan, kunnen zij zich ook registreren voor de Tweede Kamer- en Europees Parlementsverkiezing op die wijze. Via de website kan een registratieformulier worden ingevuld, waarmee een kiezer een aanvraag kan doen tot registratie. Na het invullen dient de kiezer het formulier te ondertekenen en samen met een kopie van een geldig identiteitsbewijs digitaal of per post aan te leveren bij de gemeente Den Haag. Op de website vinden kiezers, maar ook politieke partijen, daarnaast ook de benodigde informatie over deze nieuwe verkiezing.

Nederlanders die in het buitenland en op de CAS-landen wonen worden op verschillende manieren geïnformeerd over de nieuwe verkiezing van de leden van het kiescollege niet-ingezetenen voor de Eerste Kamer.

In de eerste plaats hebben alle personen die zich al hebben geregistreerd in de permanente registratie voor een andere verkiezing vanaf 1 september een bericht ontvangen van de gemeente Den Haag met daarin meer informatie over de kiescollegeverkiezing. In deze mailing werd de kiezer ook uitgenodigd om een aanvraag te doen tot registratie voor de kiescollegeverkiezing. Vanaf de inwerkingtreding van de Wet kiescollege niet-ingezetenen op 1 november jl. zijn deze aanvragen omgezet in registraties. Aan de personen die in de permanente registratie staan geregistreerd voor de Tweede Kamer- en/of de Europees Parlementsverkiezingen, maar zich nog niet voor de kiescollegeverkiezing hebben geregistreerd, is in november een herinneringsmail gestuurd. Ook is voorzien dat deze personen in januari opnieuw een herinneringsmail zullen ontvangen.

Nederlanders die naar het buitenland emigreren ontvangen daarnaast, zoals al langer gebruikelijk is, informatie van de gemeente Den Haag over de mogelijkheid om zich te registreren. Uiteraard is daarin ook aandacht voor de kiescollegeverkiezing.

Ook besteedt Nederland Wereldwijd op zijn sociale media kanalen aandacht aan de verkiezingen en verspreidt Nederland Wereldwijd campagnecontent van de gemeente Den Haag actief onder de diplomatieke posten met het verzoek deze ook via hun kanalen te verspreiden. De content bestaat uit bijvoorbeeld animatiefilmpjes met uitleg over de verkiezing en de registratie.³ Dit materiaal wordt ook verspreid onder verenigingen van Nederlanders in het buitenland met het verzoek dat onder hun achterban te verspreiden. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken geeft al enige jaren informatie over verkiezingen via www.nederlandwereldwijd.nl. In de aanloop naar de komende verkiezingen is deze informatievoorziening richting Nederlanders in het buitenland verder uitgebreid en verbeterd, onder andere vanwege de nieuwe mogelijkheid om via het kiescollege niet-ingezetenen ook invloed te kunnen uitoefenen op de samenstelling van de Eerste Kamer. Tot slot wordt er door de gemeente Den Haag nog aandacht gevraagd voor de nieuwe verkiezing door middel van advertenties op websites die veelvuldig worden bezocht door kiezers buiten Nederland en worden er advertenties geplaatst op YouTube en BVN.

³ Deze animaties zijn ook raad te plegen via de YouTube-pagina van de gemeente Den Haag of deze linkjes: <https://www.youtube.com/watch?v=5cGvkVWluoo>, https://www.youtube.com/watch?v=NE1U_I_z5N0.

Vraag 7

Ziet u ook een rol voor (uitvoerings)organisaties die regelmatig informatie verspreiden voor specifieke doelgroepen van Nederlanders die vaak buiten Nederland wonen, zoals gepensioneerden, ondernemers of studenten, om ook hen te wijzen op de registratieplicht en het recht om te stemmen bij de aankomende verkiezingen? Kan het 24/7 BZ contactcenter, waar Nederlanders in het buitenland terecht kunnen voor vragen, hier ook op wijzen in gesprekken tot aan de registratiedeadline?

Antwoord 7

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft via Nederland Wereldwijd (voormalig 24/7 BZ Contactcenter) en de website Nederlandwereldwijd.nl veelvuldig contact met Nederlanders in het buitenland over dienstverlening van de overheid. Via deze weg zal Nederland Wereldwijd in aanloop naar deze (en volgende) verkiezing(en) actief informatie meegeven over de mogelijkheid om te stemmen vanuit het buitenland en de registratie die daarvoor nodig is. Bijvoorbeeld door een standaard ondertekening in al het mailcontact en in gerelateerde telefonische gesprekken met het Nederland Wereldwijd – contactcenter tot aan de registratiedeadline. Hierbij gaat het met name over reguliere informatieverzoeken, voor telefonische gesprekken over nood- of crisissituaties is informatie over verkiezingen minder gepast.